

A HELYESÍRÁSI KÉPESSÉG ÉS AZ ISKOLAI EREDMÉNYESSÉG ÖSSZEFÜGGÉSEI

Bordás Andrea

*Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskola,
Neveléstudományi Program*

Kulcsszavak: helyesírás, iskolai eredményesség, rejtett tanterv

Előadásomban arra a kérdésre próbálok választ találni, hogy hogyan és miért jelzi előre a helyesírási képesség szintje az általános iskola felső tagozatában az iskolai eredményességet.

A helyesírás mint tudatosan megalkotott, jóváhagyott és szimbolikussá tett szabályok sora az írótól ezeknek a szabályoknak az állandó figyelembe vételét, alkalmazását várja el, s ha a magyar helyesírási hagyományban kialakult számtalan kivételre gondolunk, akkor azt is, hogy a szabályok alkalmazásakor megvalósuló állandó döntési helyzetben a tanuló újabb és újabb elemeket (szavakat) rögzítsen.

A kutatás során egy nagyváradi általános iskola felső tagozatán, magyar nyelven tanuló diákok által megoldott helyesírási feladatlapok eredményeit elemzem, és ezeket az eredményeket hasonlítom össze különböző statisztikai módszerek segítségével a diákok tanulmányi eredményeivel. A 300 fős minta helyesírási képességeinek megállapításához a Simonyi Zsigmond Helyesírási Verseny 2008-as iskolai fordulójának feladatlapjait használtam, az iskolai eredményesség megállapításához pedig a magyar, román, matematika és zene tantárgyak első félévi eredményeit, valamint a diákok első féléves átlagát.

A kutatás alaphipotézise az, hogy a helyesírási képességek korrelálnak a tanulmányi eredményekkel, ugyanakkor a helyesírási képességet befolyásolja a tanulók neme, családi háttere. Az adatok feldolgozása még folyamatban van, de az előadásban a konkrét eredményeket fogom bemutatni. Az elsődleges adatfeldolgozás igazolja a hipotéziseket, s ezt azzal lehet magyarázni, hogy a helyesírás ugyanazokat az alapvető készségeket, képességeket kéri a tanulóktól, mint amire az iskola „rejtett tanterve” is tanítja a gyerekeket: analitikus gondolkodást, szabályismeretet, szabálytartást, memorizálást, szorgalmat. Vagyis eleve előnyben vannak azok a tanulók, akik már otthonról is ezeket az értékeket hozták magukkal, így válik a helyesírás hosszútávon a társadalmi megkülönböztetés eszközévé.

A kutatás segítséget nyújthat a magyartanároknak abban, hogy a helyesírási képesség fejlesztését, ennek fontosságát ne csak a gyermekek nyelvtani ismereteinek bővítéseként fogják fel, hanem ennek a képességnek a hathatós fejlesztése révén törekedjenek az iskolában megjelenő társadalmi megkülönböztetés csökkentésére, biztosítsanak lehetőséget a hátrányos társadalmi rétegekből származó tanulóknak a felzárkózásra. Ugyanakkor ki szeretném említeni, hogy a helyesírás „rejtett tanterve” rendre, rendszerességre tanít, olyan rendre, rendszerességre, amely nélkül egyetlen rendszer, így egyetlen társadalom sem létezhet. A helyesírás tanítása hozzásegíthet egy lehetőségeit és korlátait is pontosan ismerő, az adott helyzetben adekvátan és kreatívan megnyilvánuló nemzedék felneveléséhez.